

ЛЮДИ НАУКИ

ХОЛОДОВ

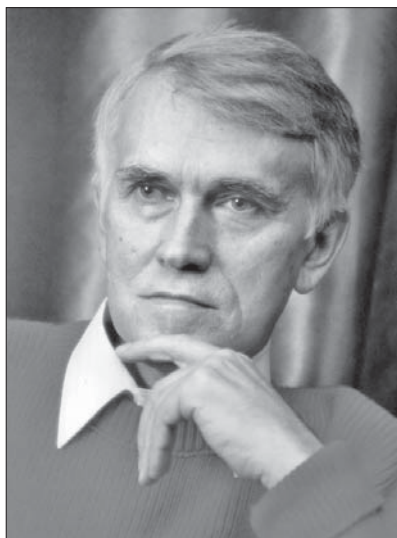
Роман Іванович – кандидат фізико-математичних наук, доцент, заступник директора з наукової роботи Інституту прикладної фізики НАН України

ВОРОШИЛО

Олексій Іванович – кандидат фізико-математичних наук, учений секретар Інституту прикладної фізики НАН України

БУГАЙ

Олександр Миколайович – кандидат фізико-математичних наук, заступник завідувача відділу ядерно-фізичних досліджень Інституту прикладної фізики НАН України

Академік НАН України
Володимир Юхимович Сторіжка

ФІЗИКА ЖИТТЄВОГО ШЛЯХУ

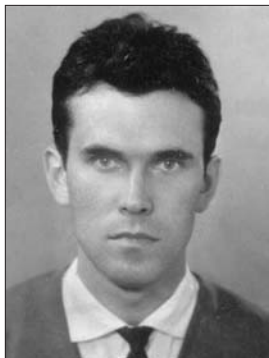
До 80-річчя академіка НАН України

В.Ю. Сторіжка

26 жовтня 2015 р. виповнюється 80 років видатному українському фізику, фахівцю в галузі експериментальної ядерної фізики низьких і середніх енергій, директору Інституту прикладної фізики НАН України, заслуженому діячеві науки і техніки України, доктору фізико-математичних наук, професору, академіку НАН України Володимирі Юхимовичу Сторіжку.

Володимир Юхимович Сторіжка народився 26 жовтня 1935 р. у с. Вільховатка Харківської області. Його шкільні роки припали на тяжкі повоєнні часи. Коли в 1953 р. Володимир Сторіжка закінчив зі срібною медаллю Валківську середню школу і прийшла пора обирати собі подальшу долю, він вирішив поїхати до Москви. Його вже було зараховано до Військово-повітряної інженерної академії ім. М.Є. Жуковського, однак задоволення від цього він не відчував. З дитинства юнак цікавився точними науками, і бажання присвятити себе вивченню фізики врешті-решт перемогло. Володимир Сторіжка замість військової академії вступає на ядерне відділення фізико-математичного факультету Харківського державного університету. Захистивши диплом, Володимир Юхимович з 1959 по 1962 р. навчався в аспірантурі Харківського державного університету, де його науковим керівником був видатний фізик-ядерник академік АН УРСР Антон Карлович Вальтер. Після аспірантури В.Ю. Сторіжка прийшов на роботу до Харківського фізико-технічного інституту, де працював до 1988 р., пройшовши шлях від молодшого наукового співробітника до начальника відділу ядерної фізики.

Науковий доробок Володимира Юхимовича за цей період є досить вагомим. Він провів цикл досліджень порогових аномалій у ядерних реакціях, у результаті чого відкрив явище вибудовування ядер поблизу порогу (p, n) реакцій, крім того, отримав значний обсяг даних щодо гігантського резонансу в ядрах середньої атомної ваги. На основі результатів цих досліджень у 1964 р. В.Ю. Сторіжка успішно захистив спочатку кандидатську дисертацію, а за десять років і докторську. У розвитку запропонованого ним наукового напрямку яскраво проявився педагогічний талант Володимира Юхимовича: його учні

Аспірант
Володимир Сторіжко

захистили 3 докторські та 7 кандидатських дисертацій.

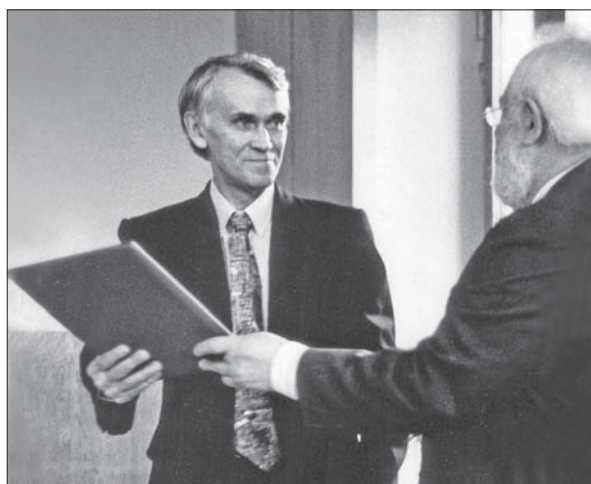
1965 рік став ще однією знаменною віхою в житті В.Ю. Сторіжко. У складі групи експертів його було направлено до Єгипту, де протягом двох років він працював в Атомному центрі Єгипту (Каїр) на електростатичному прискорювачі. Цей період виявився також дуже плідним у плані наукових здобутків. Володимир Юхимович запропонував новий метод для обчислення перерізів ядерних реакцій в умовах резонансів, що перекриваються. Цей метод дав потужний поштовх великій серії експериментів з дослідження структури ядер середньої атомної ваги ($A = 40-100$). Разом із групою єгипетських учених він виконав піонерні експерименти з вивчення кутових кореляцій продуктів ядерних реакцій і вперше визначив квантові характеристики ядер ізотопів. За результатами цих досліджень 5 єгипетських науковців захистили кандидатські дисертації.

У 1969 р. В.Ю. Сторіжко проходив стажування у провідних ядерних центрах Нідерландів (Тандемна лабораторія Утрехтського університету), Франції (Інститут ядерних досліджень у Страсбурзі), Великої Британії (Лабораторія ядерної фізики в Дарсбері). Упродовж цього періоду з використанням тандемних прискорювачів він виконав вимірювання часу життя ядерних станів методом доплерівського розширення гамма-спектрів ядерних реакцій.

У 1988 р. від Міністерства середнього машинобудування СРСР та Президії Академії наук

З колегами з Атомного центру Єгипту. 1966 р.

Перший віце-президент АН УРСР академік В.Г. Бар'яхтар благословляє на переїзд у Суми. 1987 р.

УРСР В.Ю. Сторіжко надійшла пропозиція створити новий науково-дослідний інститут у м. Суми. Анітрохи не вагаючись, Володимир Юхимович погодився і з групою однодумців переїхав до Сум для реалізації задуманого проекту. Далі події розвивалися досить стрімко. Вже у 1989 р. під його керівництвом почало працювати Сумське відділення Інституту металофізики АН УРСР, а в 1991 р. за підтримки президента Академії наук України академіка Б.Є. Патона та першого віце-президента АН України академіка В.Г. Бар'яхтара Відділення було реорганізовано в Інститут прикладної фізики, на чолі якого став Володимир Юхимович.

Відкриття Всеукраїнської наради з питань реформування науки. 1996 р.

Підписання конституційної угоди народними депутатами України В.Ю. Сторіжком та Ю.Я. Іоффе. 1996 р.

Підписання договору про співробітництво з директором Окріджської національної лабораторії (США) професором Елвіном Трівелпісом

Така діяльна людина як В.Ю. Сторіжко не може бути активною лише на одному поприщі. Отже, він вирішив спробувати себе і в політиці. Балотувався до Верховної Ради України по виборчому округу № 349 (м. Шостка Сумської обл.), виграв виборчі перегони і в 1994–1998 рр. був народним депутатом України, членом Президії Верховної Ради України, Головою Комітету з питань науки і освіти. З 1995 по 1996 р. очолював Державний комітет України з питань науки, техніки та промислової політики, був головою Міждержавного комітету з питань науки і техніки країн СНД.

Заслуги В.Ю. Сторіжка не залишилися непоміченими як з боку наукового товариства, так і з боку держави. У 1992 р. його було обрано членом-кореспондентом Академії наук України, а в 1995 р. — академіком НАН України. У 1997 р. за особисті заслуги у розвитку української державності й активну законотворчу роботу В.Ю. Сторіжку було присвоєно почесне звання «Заслужений діяч науки і техніки України», а за заслуги у розвитку вітчизняної науки і зміцненні науково-технічного потенціалу Української держави нагороджено орденом князя Ярослава Мудрого V ступеня (2008).

Останніми роками Володимир Юхимович плідно працює над проблемами, пов'язаними з прикладними аспектами реакцій з протонами. Головним результатом цих досліджень є здійснення програми розроблення і впровадження аналітичних прискорювальних комплексів. Застосування цих комплексів дає змогу вирішувати наукові проблеми в багатьох галузях нової техніки, біології, геології, медицини.

Сьогодні Володимир Юхимович Сторіжко є директором Інституту прикладної фізики НАН України, очолює кафедру експериментальної і теоретичної фізики в Сумському державному педагогічному університеті ім. А.С. Макаренка, Міжвідомчу раду з наукового приладобудування при Президії НАН України, є головою Сумської обласної науково-координаційної ради Північно-східного наукового центру НАН України і МОН України. В.Ю. Сторіжко — автор і співавтор близько 300 наукових праць і винаходів.